

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska
Slovak Blind and Partially Sighted Union

Sekulská 1
842 50 Bratislava
Slovenská republika

tel.: +421/2/69 20 34 20
+421/2/69 20 34 21

IČO: 00683876
DIČ: 2020804731

e-mail: unss@unss.sk
web: www.unss.sk

Tlačová správa

Pripomíname si tvorcu Braillovoho písma

Nevidiaci i slabozrakí si 4. januára symbolicky pripomínajú narodenie Louisa Brailla, autora slepeckého písma. V roku 2018 oficiálne vyhlásilo Valné zhromaždenie OSN tento deň za Svetový deň Braillovoho písma. Dnes už ho nevidiaci využívajú aj v digitálnej forme.

Písmo pre nevidiacich predstavil Louis Braille v roku 1825. Za hranice Francúzska však začalo prenikať až po roku 1850. Významným míľnikom v jeho histórii je rok 1878, keď Kongres pre zlepšenie osudu nevidiacich a hluchonemých na svojom zasadnutí v Paríži odmietol všetky ostatné návrhy na slepecké písmo a postavil sa za zavedenie Braillovej abecedy do celého sveta. V Uhorsku toto písmo zaviedli v roku 1893, prvé slovenské učebnice tlačené Braillovou abecedou však vyšli až v roku 1923.

Braillovo písmeno je vlastne šesť bodov zoradených po troch v dvoch stĺpcoch. Je to skutočná abeceda, rozmerom aj obsahom. Písmo je plne ortografické, má svoju logiku, zákonitosť i postupnosť a vďaka týmto vlastnostiam je rovnocenné s akoukoľvek inou sústavou písmen. Kombináciou bodov (pridávaním a vynechávaním jedného až piatich) možno zaznačiť písmená abecedy (aj s diakritikou), interpunkčné znamienka, matematické či chemické symboly aj noty. Veľkosť jednotlivých bodov, vzdialenosť medzi nimi, ako aj medzi riadkami je pevne daná tak, aby sa základná bunka Braillovoho písma, tzv. šesťbod, dal obsiahnuť bruškom jedného prsta.

Aj Braillovo písmo vstúpilo do doby digitálnej

Braillovo písmo si väčšina ľudí spája s množstvom reliéfnych bodiek, ktoré nevidiaci čítajú bruškami prstov. No aj ono už vstúpilo do digitálnej doby. „Braillovo písmo je reliéfnym typom písma, čo znamená, že ho nevidiaci používatelia vnímajú hmatom. Bruškami prstov ho čítajú vytlačené na špeciálnom papieri. Avšak po vytlačení sa už napísaný obsah nedá len tak jednoducho meniť a upravovať, ako je to v digitálnom prostredí. Túto skutočnosť si uvedomili ľudia zaoberajúci sa Braillovým písmom a vyvinuli zariadenia umožňujúce

dynamicky meniť obsah v bodovom písme. Ide o tzv. hmatové displeje,“ vysvetľuje Ján Podolinský, inštruktor sociálnej rehabilitácie Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS).

Braillovský hmatový displej je akási podlhovastá škatuľka, podobná klávesnici, ktorá sa pripája k počítaču, prípadne mobilnému telefónu. „Prínosom hmatového displeja je možnosť využívať ho ako externú klávesnicu, ktorú si človek so zrakovým postihnutím spojí s počítačom a môže pracovať podobne ako na Pichtovom stroji. Dokáže ním ovládať všetky programy a aplikácie v počítači, taktiež čítať i písať Braillovým písmom priamo do textového editora. Tento spôsob je pre aktívnych užívateľov Braillovho písma podstatne pohodlnejší a rýchlejší,“ dopĺňa J. Podolinský.

Hmatový displej obsahuje nielen klávesnice simulujúce Pichtov stroj, ale aj tzv. braillovský riadok. Je to rad braillovských buniek meniacich sa podľa aktuálnej práce. „Na ňom si môže nevidiaci priamo skontrolovať to, čo napísal do počítača. Hmatom odsleduje, či v texte nie je chyba. Výhodou je tiež, že si to prečíta sám, nepotrebuje hlasovú informáciu z počítača. Na pracovisku alebo vo chvíľach, kedy to nie je vhodné, je to pre človeka so zrakovým postihnutím diskrétna pomôcka. Napokon, nie vždy si želáme, aby okolie počulo, čo píšeme,“ hovorí Ján Podolinský.

Hmatový displej dokáže fungovať napojený do počítača, ale aj samostatne. V takom prípade plní funkciu zápisníka. Umožňuje čítanie či editovanie súborov umiestnených na SD karte vsunutej do zariadenia. Celá práca prebieha v Braillovom písme. Na tlačidlách simulujúcich Pichtov stroj nevidiaci napíše text a na braillovskom riadku si ho skontroluje.

Braille v mobile

Nielen aplikácie pre vidiacich, ale aj špeciálne aplikácie pre nevidiacich využívajú ľudia so zrakovým postihnutím vo svojich dotykových telefónoch. Aby bolo pre nich používanie telefónu naozaj komfortné a prístupné, zapínajú si zväčšovacie programy či hlasový výstup. Spôsob ovládania telefónu, ktorý je upravený asistenčnou aplikáciou síce umožňuje ovládať smartfón aj bez zrakovej kontroly, zároveň ho však spomaľuje. Najvýraznejšie sa to prejavuje pri písaní textov. Jedným zo spôsobov, ako môže nevidiaci túto situáciu vyriešiť, je použitie vstavanej alebo aj dodatočne inštalovanej braillovskej klávesnice. „Pokiaľ má človek aktivovanú braillovskú klávesnicu, píše na nej podobne ako na Pichtovom stroji. Pre aktívnych používateľov tohto písma je to podstatne rýchlejšie a príjemnejšie písanie,“ hovorí J. Podolinský.

Nevyhnutné zručnosti

Aby nevidiaci dokázal využívať výhody hmatového displeja, ale aj písať Braillovým písmom v mobile, je dôležité, aby sa naučil tieto pomôcky a aplikácie používať. Zvládol užívateľské skratky, manuál a najmä rutinu v používaní. „Ľudia so zrakovým postihnutím v tom nie sú

sami, v rámci sociálnej rehabilitácie im poskytujeme nácvik práce s technicky náročnými pomôckami a spoločne sa učíme ovládať počítač, mobilný telefón, zvládnuť aplikácie i čokoľvek, čo klient v rámci digitálnych technológií potrebuje vedieť,“ dopĺňa Ján Podolinský.

Kontakt:

Eliška Fričovská, PR manažérka ÚNSS

Mob.: 0911 496 629

e-mail: fricovska@unss.sk

www.unss.sk

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) je občianske združenie, ktorého členmi sú nevidiaci a slabozrakí ľudia, ich priaznivci, priatelia a rodičia. V súčasnosti má takmer 3 200 členov združených v 56 základných organizáciách. Svoje služby, poradenstvo a aktivity poskytuje ľuďom so zrakovým postihnutím v každom kraji Slovenska bezplatne. Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska vznikla v roku 1990. Patrí k najväčším a najstarším občianskym združeniam v Slovenskej republike. www.unss.sk